

KREIVI HEIDENIN MUISTOLLE

(MITÄ MEIDÄN PUOLUEETTOMAT „DEMOKRAATTIMME“ OPETTAVAT KANSALLE?)

„Koko edistysmielinen lehdistö on ilmaissut syvän suruvalittelunsa siitä raskaasta menetyksestä, jonka Venäjä on kreivi P. A. Heidenin kuoleman johdosta kärsinyt. Pjotr Aleksandrovitshin oivallinen henkilöahmo veti puoleensa kaikkia säädyllisiä ihmisiä puolueesta ja suunnasta riippumatta. Harvinainen ja onnellinen kohtalo!!!” Sitten seuraa pitkä sitaatti oikeistokadettilaisesta „Russkije Vedomosti” lehdestä¹⁸, jossa „ihmeellisen henkilön” elämästä ja toiminnasta kirjoittaa liikuttuneena Pavel Dm. Dolgorukov, eräs siitä dolgorukovilaisesta rodusta, jonka edustajat tunnustivat suoraan demokratisminsa juuret! Parempi on sopia talonpoikain kanssa hyvällä kuin odottaa siihen saakka, kunnes he itse ottavat maat... „Me yhdyimme siihen syvään suruntunteeseen, jonka kreivi Heidenin kuolema on aiheuttanut kaikissa niissä, jotka ovat tottuneet pitämään arvossa *ihmistä* siitä riippumatta, minkälaiseen puoluepukuun tämä on pukeutunut. Ja Heiden vainaja oli ennen kaikkea nimenomaan *ihminen*”.

Niin kirjoitetaan „Tovarishtsh” lehden tiistain numerossa 296, kesäkuun 19 pnä 1907.

„Tovarishtsh” lehden publisistit eivät ole ainoastaan legaalisen lehdistömme kiihkeimpiä demokraatteja. He pitävät itseään sosialisteina,—tietenkin kriitillisinä sosialisteina. He ovat miltei sosialidemokraatteja; ja menshevikit, Plehanov, Martov, Smirnov, Perejaslavski, Dan y.m., y.m. saavat osakseen mitä sydämellisintä vieraanvaraisuutta lehdessä, jonka palstoja koristavat nimikirjoituksillaan herrat Prokopovitsh, Kuskova, Portugalov ja muut „entiset marxilaiset”. Sanalla sanoen ei ole pienintäkään epäilystä siitä, etteivätkö „Tovarishtsh” lehden publisistit olisi „valis-

tuneiden", ahtaalle maanalaisuudelle vieraiden, „demokraattisten” j.n.e. yhteiskuntapiirimme „vasemmistolaisimpia” edustajia.

Kun silmiin pistää yllämainitunlaisia rivejä, niin vaikeaa on pidätyä huudahtamasta noille herroille: Mikä onni, että me, bolshevikit, varmasti emme kuulu „Tovarishtsh” lehden *säädyllysten ihmisten* piiriin!

Herrat Venäjän valistuneen demokratian „säädyllyiset ihmiset”! Te tylsistätte Venäjän kansaa, myrkytätte sitä pökkuroimisen ja orjamaisuuden myrkyhyöryllä sata kertaa enemmän kuin surullisenuuluisat mustasotnialaiset, Purishkevitch, Krushevan, Dubrovin, joita vastaan te käytte niin vilkasta, niin liberaalista, niin halpaa, teille niin edullista ja vaaratonta sotaa. Te kohautatte olkapäitänne ja kääntyte piirinne kaikkien „säädyllysten ihmisten” puoleen hymähtäen ylenkatseellisesti noin „tolkuttomille paradokseille”? Niin, niin, me tiedämme mainiosti sen, ettei mikään maailmassa voi horjuttaa teidän tyhmää liberaalista omahyväisyyttänne. Juuri siksi iloitsemmekin, että olemme koko toiminnallamme onnistuneet suojaamaan itseemme lujalla muurilla Venäjän valistuneiden yhteiskuntapiirin säädyllysten ihmisten seuralta.

Voidaanko löytää esimerkkejä siitä, että mustasotnialaiset olisivat onnistuneet turmelemaan ja saattamaan toltaan vähänkään laajempia väestökerroksia? Ei voida.

Heidän lehdistönsä, heidän liittonsa, heidän kokouksensa kuin myöskään I ja II Duuman vaalit eivät ole voineet antaa sellaisia esimerkkejä. Väkivallanteoilla ja julmuuksilla, joihin osallistuu poliisi ja sotaväki, mustasotnialaiset aiheuttavat suuttumusta. Konnamaisuuksillaan, petoksillaan ja lahjomisillaan mustasotnialaiset herättävät itseään kohtaan vihaa ja ylenkatsetta. Hallituksen varoilla mustasotnialaiset järjestävät rapajuoppojen ryhmiä ja joukkioita, joiden toiminta on mahdollista vain poliisin luvalla ja sen usutuksesta. Kaikessa tuossa ei ole jälkeäkään edes jonkin verran vaarallisesta aatteellisesta vaikutuksesta vähänkään laajempiin väestökerroksiin.

Ja päinvastoin, yhtä epäilemätöntä on, että sellainen vaikutus on legaalisella, liberaalisella ja „demokraattisella” lehdistöllämme. Ensimmäisen ja toisen Valtakunnanduuman vaalit sekä kokoukset, liitot ja opetusasiat — kaikki todistavat sen. Ja „Tovarishtsh” lehden järkeily Heidenin

kuoleman johdosta on silminnähtävänä osoituksena siitä, minkälaista tuo aatteellinen vaikutus on.

„...Raskas menetyks... oivallinen henkilöahamo... onnellinen kohtalo... oli ennen kaikkea *ihminen*”.

Tilanherra kreivi Heiden oli jalosti liberaalinen lokakuun vallankumoukseen saakka. Heti kansan ensimmäisen voiton jälkeen, vuoden 1905 lokakuun 17 päivän jälkeen, hän siirtyi vähääkään epäröimättä vastavallankumouksen leiriin, lokakuulaisten puolueeseen, talonpoikiin ja demokratiaan suuttuneen tilanherran ja suurkapitalistin puolueeseen. Ensimmäisessä Duumassa tämä jalo mies puolusti hallitusta, ja ensimmäisen Duuman hajottamisen jälkeen neuvotteli,— mutta ei päässyt sopimukseen,— ministeristöön osallistumisesta. Sellaisia ovat tuon tyyppillisen vastavallankumouksellisen tilanherran elämänuran huomattavimmat perusvaiheet.

Ja nyt ilmaantuu hyvin puettuja, valistuneita ja sivistyneitä herroja, joiden huulilta kuuluu fraaseja liberalismista, demokratismista ja sosialismista, puheita myötätunnosta vapauden asialle, sen taistelun asialle, jota talonpojat käyvät maasta tilanherroja vastaan,— ilmaantuu herroja, joilla on tosiasiallinen legaalisen opposition monopoliasema lehdistössä, liitoissa, kokouksissa, vaaleissa ja jotka saarnaavat kansalle luoden katseensa taivaalle: „Harvinainen ja onnellinen kohtalo!.. Kreivi vainaja oli ennen kaikkea *ihminen*”.

Niin, Heiden ei ollut ainoastaan ihminen, vaan myös kansalainen, joka pystyi käsittämään oman luokkansa yleiset edut ja puolustamaan sangen viisaasti noita etuja. Mutta te, herrat valistuneet demokraatit, te olette yksinkertaisesti vetisteleviä hölmöjä, jotka liberaalisella hassahtaneisuudellaan peittelevät kykenemättömyyttään olla minään muuna, kuin tuon saman tilanherraluokan sivistyneinä lakeijoina.

Tilanherrujen vaikutus kansaan ei ole vaarallista. Heidän ei onnistu milloinkaan pettää vähänkään laajempia työläisjoukkoja eikä edes talonpoikaisjoukkoja vähänkään pitemmäksi aikaa. Mutta *intelligenssin* vaikutus, intelligenssin, joka ei osallistu välittömästi riistämiseen, jota on opetettu operoimaan yleisillä lauseparsilla ja käsitteillä, joka häärii kaikenlaisten „hyvien” neuvojen parissa ja kohottaa toisi-

naan vilpittömässä typeryydessään luokkienvälisen asemansa luokattomien puolueiden ja luokattoman politiikan *periaatteeksi*,— tuon porvarillisen intelligenssin vaikutus kansaan on vaarallista. Siinä ja vain siinä on havaittavissa laajojen joukkojen myrkyttämistä, joka voi tuottaa todellista vahinkoa ja vaatii sosialismin kaikkien voimien jännittämistä taisteluun tuota myrkyä vastaan.

— Heiden oli sivistynyt, kulttuurinen, humaninen, kärsivällinen ihminen,— puhuvat haltioissaan liberaaliset ja demokraattiset epatot, kuvitellen, että he ovat kohonneet kaiken „puoluekantasuuden” yläpuolelle, „yleisinhimilliseksi” katsantokannalle.

Erehdytte, korkeasti kunnioitetut herrat. Tuo katsantokanta ei ole yleisinhimillinen, vaan yleisorjamainen. Orja, joka käsittää orjanasemansa ja taistelee sitä vastaan, on vallankumouksellinen. Orja, joka ei käsitä orjuuttaan ja värjöttelee äänettömässä, tiedottomassa ja alistuvaisessa orjanelämässään, on yksinkertaisesti orja. Orja, jolla heruu sylki suuhun, kun hän itsetyytyväisenä kuvailee orjanelämän ihanuuksia ja puhuu haltioissaan lempeästä ja hyvästä herrasta, on renki, halunkki. Ja juuri sellaisia halunkkeja olette te, „Tovarishtsh” lehden herrat. Inhottavalla rentoudella te puhutte liikuttuneena siitä, että vastavallankumouksellinen tilanherra, joka kannatti vastavallankumouksellista hallitusta, oli sivistynyt ja humaninen ihminen. Te ette käsitä sitä, että teette orjista renkejä, sen sijaan, että tekisitte heistä vallankumouksellisia. Teidän sananne vapaudesta ja demokratiasta ovat pintakiiltoa, ulkoapittuja fraaseja, muotilörpöttelyä tai ulkokultaisuutta. Ne ovat korea kyltti. Mutta sellaisenaan te olette — valkaistuja hautoja. Sielupahasenne on läpeensä halunkkimainen, ja koko teidän sivistyneisyytenne, kulttuurisuutenne ja valistuneisuutenne on vain ammattiprostituution muunnosta. Sillä te myytte sielunne, ettekä myy sitä yksistään hädän vuoksi, vaan myös „kiintymyksestä ammattiin”!

— Heiden oli vakaumuksellinen perustuslaillinen,— puhutte te liikuttuneena. Te valehtelette tai olette jo kokonaan Heidenien pökerryttämiä. Kun koko kansan edessä julkisesti nimitetään vakaumukselliseksi perustuslailliseksi sellaista miestä, joka perusti Witten, Dubasovin, Goremykinin ja Stolypinin hallitusta kannattavan puolueen, niin se on aivan samaa kuin jotain kardinaalia nimitettäisiin

vakaumukselliseksi paavin vastustajaksi. Sen sijaan, että opettaisitte kansaa ymmärtämään perustuslakia oikein, te, demokraatit, selitätte kirjoitelmissanne perustuslain olevan vain sampea äikäjuurikastikkeen kera. Sillä ei ole epäilemistäkään, etteikö perustuslaki olisi vastavallankumoukselliselle tilanherralle nimenomaan sampea äikäjuurikastikkeen kera, etteikö se olisi talonpojan ja koko kansan rovoamisen ja alistamisen menetelmien pisimmälle menevän täydellistämisen muoto. Jos Heiden oli vakaumuksellinen perustuslaillinen, niin se merkitsee, että Dubasov ja Stolypin myös olivat vakaumuksellisia perustuslaillisia, sillä *heidän* politiikkaansa kannatti *käytännössä* myös Heiden. Dubasov ja Stolypin eivät olisi voineet olla niitä miehiä, mitä he olivat, eivät olisi voineet ajaa politiikkaansa ilman lokakuulaisten ja heidän joukossaan myös Heidenin tukea. Ja millä perusteilla olisi pääteltävä, te viisasten viisaat demokraatit „säädyllysten” ihmisten joukosta, henkilön poliittisesta fysionomiasta („perustuslaillinenko”)? hänen puheidensako mukaan, senkö mukaan, että hän lyö rintoihinsa ja vuodattaa krokotiilin kyneleitä? vaiko sen mukaan, miten hän todella toimii yhteiskunnallisella areenalla?

Mikä on luonteenomaista ja tyypillistä Heidenin poliittiselle toiminnalle? Sekö, ettei hän voinut päästä Stolypinin kanssa sopimukseen ministeristöön osallistumisesta I Duuman hajottamisen jälkeen, vai sekö, että hän *lähti* sellaisen toimenpiteen jälkeen hieromaan sopimusta Stolypinin kanssa? Sekö, että hän ennen, silloin ja silloin, puhui sellaisia ja sellaisia liberaalisia fraaseja, vai sekö, että hänestä tuli lokakuulainen (= vastavallankumouksellinen) heti lokakuun 17 päivän jälkeen? Nimittäessänne Heideniä vakaumukselliseksi perustuslailliseksi te opetatte kansalle, että ensin mainittu on luonteenomaista ja tyypillistä. Mutta se merkitsee, että te kertaatte tolkuttomasti demokraattisten tunnusten palasia käsittämättä demokratian *aakkosia*.

Sillä demokratia — se pankaa mieleenne, herrat säädyllyiset ihmiset säädyllyisistä yhteiskuntapiireistä — merkitsee taistelua juuri sitä herruutta vastaan, jota vastavallankumoukselliset tilanherrat maassa pitävät ja jota herruutta hra Heiden kannatti ja olennoi kaikessa poliittisessä toiminnassaan.

— Heiden oli valistunut ihminen, — puhuvat liikuttuneena salonkidemokraattimme. Niin, sen me jo myönsimme

ja myönnämme kernaasti, että hän oli valistuneempi ja *järkevämpi* (se ei aina liity valistuneisuuteen) kuin demokraatit itse, sillä hän käsitti paremmin *oman* luokkansa ja *oman* vastavallankumouksellisen yhteiskunnallisen liikkeensä edut kuin te, „Tovarishtsh” lehden herrat, käsitätte vapausliikkeen edut. Valistunut vastavallankumouksellinen tilanherra osasi älykkäästi ja ovelasti puolustaa oman luokkansa etuja; maaorjuuttajain itsekkäät pyrkimykset ja ahnaan ruokahalun hän verhosi taitavasti ylevien sanojen ja ulkonaisen gentlemannimaisuuden harsolla, vaati (Stolypinilta) näiden etujen suojaamista luokkaherruuden sivilisointuneimmilla muodoilla. Heiden ja muut hänen kaltaisensa uhrasivat koko „valistuneisuutensa” *tilanherrain* etujen puolustamisen alttarille. Todelliselle demokraatille, muttei venäläisten radikaalisten salonkien „säädylliselle” halunkille, se voisi olla mainiona aiheena kirjoitusta varten, jossa osoitetaan valistuksen *prostituoituminen* nykyisessä yhteiskunnassa.

Kun „demokraatti” lörpöttelee valistuneisuudesta, niin hän haluaa saada lukijan mielessä aikaan kuvan runsaista tiedoista, laajasta näköpiiristä, järjen ja sydämen jalostuneisuudesta. Herroille Heideneille valistus on kevyttä pinta-silausta, kouliintuneisuutta, „harjaantuneisuutta” kaikkein karkeimpien ja likaisimpien poliittisten keinottelutoimenpiteiden suorittamiseksi gentlemannimaisissa muodoissa. Sillä Heidenin koko lokakuulaisuus, koko „mirno-obnovlenstvo”¹⁹, kaikki hänen neuvottelunsa Stolypinin kanssa I Duuman hajottamisen jälkeen olivat tosiasiaa mitä karkeimman ja likaisimman teon suorittamista, asian järjestämistä sillä tavalla, että voitaisiin varmemmin, viekkaammin, taitavammin, sisältäpäin lujemmin ja ulkoapäin huomaamattomammin suojata Venäjän jalosukuisen aateliston *oikeutta* miljoonien „musikkojen” vereen ja hieken, „musikkojen”, joita nuo Heidenit ovat aina ja lakkaamatta ryöstäneet, sekä ennen vuotta 1861 että vuonna 1861, sekä vuoden 1861 että vuoden 1905 jälkeen.

Jo Nekrasov ja Saltykov opettivat Venäjän yhteiskunta-piirejä näkemään maaorjuuttajatilanherran valistuneisuuden silatun ja voidellun ulkokuoren alta tuon tilanherran saaliinhimoiset pyyteet, opettivat vihaamaan tuollaisten tyyppien ulkokultaisuutta ja sydämettömyyttä, mutta nykyajan venäläinen intelligentti, joka on olevinaan

demokraattisen perinnön säilyttäjä ja kuuluu kadettipuolueeseen * tai kadettien säestäjiin, opettaa kansalle halunkkimaaisuutta ja ihastelee omaa puolueettoman demokraatin tasapuolisuuttaan. Näky on ehkä inhottavampikin kuin Dubasovin ja Stolypinin urotekojen näky...

— Heiden oli „ihminen”, — puhuu ihastuksesta läikähtyäkseen salonkidemokraatti. Heiden oli humanainen.

Tuo Heidenin humanisuudesta liikuttuneisuus pakoittaa meidät palauttamaan mieleen Nekrasovin ja Saltykoviin lisäksi myös Turgenjevin „Metsämiehen muistelmia”. Edesämme on sivistynyt, valistunut tilanherra, kulttuurinen, sulavakäyttöksinen, ulkonäkö eurooppalainen. Tilanherra kestitsee vierasta viinillä ja keskustelelee ylevistä asioista. „Miksi viiniä ei ole lämmitetty?” kysyy hän lakeijalta. Lakeija on vaiti ja kalpenee. Tilanherra soittaa ja ääntään korottamatta sanoo saapuneelle palvelijalle: „Feodorin suhteen... antakaa käsky”.

Siinä on teille näyte heideniläisestä „humanisuudesta” eli humanisuudesta à la Heiden. Turgenjevin tilanherra on myös „humanainen” ihminen... esimerkiksi Saltytshihaan ** verraten niin humanainen, ettei mene itse talliin tarkastamaan, ruoskitaanko Feodoria kunnollisesti. Hän on niin humanainen, ettei huolehdi niiden raippojen liottamisesta suolavedessä, joilla Feodoria ruoskitaan. Hän, tuo tilanherra, ei lyö eikä hauku lakeijaa, valistuneena ihmisenä hän vain „käskee” kaukaa, käskee sulavasti ja humanisesti ilman melua, ilman skandaalia, ilman „julkista juttua”...

Aivan samanlaista on Heidenin humanisuus. Hän itse ei osallistunut siihen, kun Luzhenovskit ja Filonovit ruoskivat ja räökkäsivät talonpoikia. Hän ei matkustellut Rennenkampfin ja Möller-Zakomelskien kanssa rankaisuretkikuntien mukana. Hän ei suorittanut yhdessä Dubasovin kanssa ampumisia Moskovassa. Hän oli niin humanainen, että pidättyi tuollaisista urotöistä jättäen „käskeytämisen” noille yleisvenäläisen „tallin” sankareille ja johti rauhaisan ja kulttuurisen työhuoneensa hiljaisuudesta poliittista puolta, joka tuki Dubasovien hallitusta ja jonka johtajat

* Kadetit ilmaisivat sata kertaa enemmän lakeijamaisuutta Heidenin arvioinnissa kuin „Tovarishsh” lehden herrat. Otimme viimeksi mainitut näyteenä Venäjän „yhteiskuntapiirien” „säädyllysten ihmisten” „demokratismista”.

** — Maaorjatalonpoikain erikoisen julmasta ja petomaisesta kohtelusta kuuluksi tullut venäläinen tilanherratar. *Suom.*

joivat maljoja Moskovan voittajan Dubasovin terveydeksi... Eikö se ole todellakin humanista: lähettää Dubasovit „antamaan käsky Feodorin suhteen” sen sijaan, että olisi itse läsnä tallissa? Liberaalisen ja demokraattisen lehdistömme politiikanosastoa hoitaville vanhoille akoille se on mallinäyte humanisuudesta...— Hän oli kultainen ihminen. ei tehnyt pahaa karpäsellekään! „Harvinainen ja onnellinen kohtalo” tukea Dubasoveja, käyttää hyväkseen dubasovilaisten verilöylyjen hedelmiä eikä olla vastuussa Dubasoveista.

Salonkidemokraatti pitää demokratismien huippuna huokailemista siitä, miksi meitä eivät hallitse Heidenit (sillä tuolle salonkihölmölle ei juolahda mieleenkään ajatus „luonnollisesta” työnjaosta Heidenin ja Dubasovien välillä). Kuulkaahan:

...„Ja kuinka sääli, että hän (Heiden) kuoli juuri nyt, jolloin hänestä olisi ollut eniten hyötyä. Nyt hän olisi taistellut äärimmäisiä oikeistolaisia vastaan tuoden esiin sielunsa parhaita puolia, puolustaen perustuslaillisia periaatteita kaikella hänelle ominaisella tarmolla ja kekseliäisyydellä” („Tovarishtsh” № 299, perjantai, kesäkuun 22 pnä, „Kr. Heidenin muistolle”, kirje Pihkovan läänistä).

Sääli, ettei valistunut ja humaninen rauhallinen uudistaja Heiden verhoa perustuslaillisilla fraaseillaan III, lokaakuulaisten Duman alastomuutta, Duumaa tuhoavan itsevaltiuden alastomuutta! Publisisti-„demokraatin” tehtävä ei ole repiä alas valheellisia pukimia eikä näyttää kansalle kansaa sortavia vihollisia kaikessa alastomuudessaan, vaan säälitellä lokakuulaisten rivejä kaunistavien koeteltujen teeskentelijöiden poissaoloa... Was ist der Philister? Ein hohler Darm, voll Furcht und Hoffnung, dass Gott erbarm! Mikä on filisteri? Tyhjä suoli, joka on täynnänsä pelkoa ja toivoa, että jumala armahtaa²⁰. Mikä on kadettilaisen tai lähikadettilaisen leirin venäläinen liberaalis-demokraattinen filisteri? Tyhjä suoli, joka on täynnänsä pelkoa ja toivoa, että vastavallankumouksellinen tilanherra armahtaa!

Kesäkuu 1907

Julkaistu v. 1907 ensimmäisessä
„Golos zhizni” kokoelmassa,
Pietari
Allekirjoitus: N. L.

Julkaistaan kokoelman
tekstin mukaan